

Anbefalinger fra Energisparerådet til dansk holdning til revisionen af Bygningsdirektivet (EPBD)

Energisparerådet er et uafhængigt råd nedsat af klima-, energi- og forsyningsministeren til at rådgive ministeren i forbindelse med tilrettelæggelsen og gennemførelsen af den samlede energispareindsats.

Rådets medlemmer er Aalborg Universitet, BAT-Kartellet, CONCITO, Danske Arkitektvirksomheder, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, De Frie Energiselskaber, Drivkraft Danmark, EjendomDanmark, Energiforum Danmark, Fagbevægelsens Hovedorganisation, Forbrugerrådet Tænk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, KL, Landbrug & Fødevarer, Roskilde Universitet, Rådet for Grøn Omstilling, SMV Danmark, Synergi, TEKNIQ Arbejdsgiverne, VedvarendeEnergi og VELTEK.

Resumé

Energisparerådet har udarbejdet anbefalinger til klima-, energi- og forsyningsministeren i forbindelse med de kommende forhandlinger i EU om Bygningsdirektivet (Energy Performance of Buildings Directive - EPBD).

Anbefalingerne støttes bredt af rådets medlemmer med undtagelse af KL, som står uden for anbefalingerne. Derudover er der enkelte anbefalinger markeret med *, der ikke støttes af samtlige øvrige medlemmer af rådet. Dissens fremgår af de uddybende afsnit.

Energisparerådet anbefaler overordnet følgende:

1. At bygningsdirektivet fortsat fokuserer på en helhedsorienteret tilgang til reduktionen af en bygning energimæssige behov, klimamæssige påvirkning og sundhed for dens beboere i opførelse, drift, renovering og genanvendelse. Det øgede fokus på den samlede energi- og klimamæssige effekt fra bygninger skal følges af et stadigt fokus på ressourceoptimering, hvad enten dette gælder opnåelse af lave driftsenergiforbrug eller anden reduceret udnyttelse af ressourcerne, som anvendes til bygningers opførelse og drift.
2. At bygningsdirektivet skal stille krav om, at eksisterende bygninger skal renoveres til et vist niveau inden en vis årrække eller efter salg. Dette skal ske på baggrund af et uvildigt energiråd og i respekt for ejendomsretten, og indføres på en måde, så det er samfundsøkonomisk og privatøkonomisk rentabelt
3. At kravet i bygningsdirektivet til nationale Long term Renovation Strategies skal styrkes gennem fastlæggelse af minimumsindsats, stærkere krav til troværdige handlingsplaner og gennem revision af LTRS hvert 5. år med kontrol fra Kommissionen,
4. At Bygningsdirektivet skal se på hele livscyklussen for bygninger og de processer, som foregår i dem, og dette skal afspejle sig i krav om anvendelse af data fra de nyeste EPD'er i udarbejdelsen af LCA'er, *
5. At opfyldelsen af et muligt krav om maksimal klimapåvirkning for bygninger i første omgang baserer sig på nationalt udviklede LCA-værktøjer,

6. At der arbejdes med differentierede krav til omfanget af LCA under hensyn til bygningers størrelse og under hensyn til at minimere omkostningen til gennemførelse af disse LCA'er,
7. At kravene til udskiftning af opvarmningskedler med fossile brændsler til vedvarende energi skrives på en måde, så det ikke tilskynder til anvendelse af biomassefyrede kedler,
8. At Energimærket udvikles til at indeholde en langsigtet roadmap med fokus på forbedring af den samlede kvalitet af bygningen. Roadmap'en skal bringe bygningen på et fornuftigt niveau set i 2050-perspektiv, både hvad angår energieffektivitet og reduktion i anvendelsen af andre ressourcer,
9. At fokus på indeklimate styrkes fremadrettet, således at energieffektivisering og indeklimate samtænkes. Herunder at der stilles krav til luftkvaliteten,
10. At der i bygningsdirektivet stilles krav om regelmæssig inspektion og vedligeholdelse af ventilationsanlæg, og at der herved fremstår forslag til forbedringer,
11. At der generelt stilles flere krav om brug af intelligente installationer, idet intelligente bygninger reducerer energiforbruget og bedre kan spille sammen med energisystemet, *
12. At definitionen af "dybe renoveringer" forbliver national og tager hensyn til forskellige bygningstypers forskellige EE-potentiale. Det skal besluttes, at en renovering ikke kan medregne installation af VE bag målerne som energieffektivitetstiltag, *
13. At kravet om 3 % årlig renovering af offentlige bygninger udvides til som minimum også at omfatte kommunale og regionsejede bygninger,
14. At krav om prækabling til elektromobilitet kan være medvirkende til en omkostningseffektiv omstilling af transportsektoren. Opstilling af ladestandere bør ske på markedsvilkår, evt. med økonomisk understøttelse af udrulning af ladeinfrastruktur i særligt tyndtbefolkede områder.
15. At krav om omfang og karakteren af finansieringsmuligheder forbliver en national beslutning. Energisparerådet konstaterer dog, at der er behov for at sikre finansiering for at undgå stigende boligpriser for den fattigste del af befolkningen, når kvaliteten af boligerne forbedres uden direkte besparelser for brugeren mens udgiften påhviler ejeren.

Ovenstående anbefalinger er udbygget nedenfor. Anbefalingerne skal ses i sammenhæng med Energisparerådets anbefalinger til revision af Energieffektiviseringsdirektivet (EED) af [24. juni 2021], da der er centrale områder, som gør sig gældende for begge direktiver.

1. Bygningsdirektivet

- 1.1. Energisparerådet (ESR) bakker op om revisionen af Bygningsdirektivet (Energy Performance of Buildings Directive - EPBD) i lyset af den nyligt vedtagne beslutning om at forøge EU's drivhusgasreduktionsmål fra mindst 40 % i 2030 til mindst 55 % i 2030.
- 1.2. Med denne målsætning er det nødvendigt at foretage et gennemsyn af de direktiver, som via deres forpligtende karakter vil udgøre en vigtig del af de samlede virkemidler, som skal tages i brug, for at EU samlet set kan nå den nye klimamålsætning.

- 1.3. I den sammenhæng er bygningers energimæssige forhold suppleret med bygningers klimapåvirkning og sundhed for deres beboere i opførelse, drift, renovering og genanvendelse – og dermed Bygningsdirektivet – relevant at gennemse med henblik på at forstærke effekten af direktivets ordlyd og nå det samlede EU-reduktionsmål.
- 1.4. ESR anbefaler, at revisionen af EPBD tager afsæt i Renovation Wave, hvor der lægges op til, at 35 millioner bygninger i EU-medlemsstaterne skal energirenoveres gennem mindst en fordobling af renoveringsraten og fremme af alle rentable energirenoveringer, såvel kortsigtede som langsigtede renoveringer.
- 1.5. Det er i den forbindelse væsentligt at sikre en mere helhedsorienteret tilgang til bygningers ressourceoptimering end blot den rene energi- og klimamæssige effekt. Det vil styrke de positive gevinster, sikre en samfundsøkonomisk optimal udnyttelse af investeringerne samt sikre, at projekterne er økonomisk realistiske for bygningsejerne.
- 1.6. Bygninger skal derfor opføres og driftes med henblik på at sikre et optimalt lavt driftsenergiforbrug i bygningerne, og omkostningseffektive energieffektiviseringer skal tilsvarende fremmes. Det vil reducere de samlede omkostninger til gennemførelse af den grønne omstilling, idet energieffektiviseringer kan reducere behovet for udbygning og produktion af vedvarende energi.
- 1.7. Anbefalingerne er grupperet i en række kategorier, som afspejler det nuværende direktivs opstilling samt er inspireret af EU-Kommissionens Public Consultation om revisionen af EPBD, som er åben frem til 22.6.2021.

2. Minimum Energy Performance Standards

- 2.1. I Danmark har vi en lang tradition for at stille krav til energieffektivitet ved nybyggeri og større renoveringer gennem bygningsreglementet. Kravene er indfaset over tid og fremtidige krav fremlægges så tidligt som muligt for at give byggebranchen den fornødne forudsigelighed til at indstille sig på nye krav.
- 2.2. Kravene er udformet i en løbende konstruktiv dialog mellem myndighederne og de relevante brancheaktører.
- 2.3. Minimum Energy Performance Standards er et dynamisk værktøj, som åbner mulighed for at gå et skridt videre, som bør udforskes.
- 2.4. ESR anbefaler tiltag, der er med til at fremme renovering af eksisterende bygninger ift. energieffektivitet, klimapåvirkning, sundhed mv.
- 2.5. ESR anbefaler, at det undersøges, hvordan der kan stilles krav til, at eksisterende bygninger skal renoveres til et vist niveau, f.eks. inden en vis årrække eller efter salg. Dette skal bygge på en uvildig anbefaling. Kravene skal formuleres i respekt for ejendomsretten og indfases på en måde, så det er samfundsøkonomisk og privatøkonomisk rentabelt.
- 2.6. ESR anbefaler, at krav til MEPS er forudsigelige og langsigtede og bindende for at sikre, at forbedringer sker på det billigste optimale tidspunkt, når bygningen alligevel står over for anden renovering.
- 2.7. ESR anbefaler, at krav til Minimum Energy Performance Standards integreres med nye krav til energimærkning af bygninger, Energy Performance Certificates.

3. Long Term Renovation Strategies - LTRS

- 3.1. ESR konstaterer, at Kommissionen i deres fremlagte Public Consultation stiller spørgsmål om justering af LTRS.
- 3.2. ESR foreslår, at der i revisionen af EPBD indbygges krav til stigende effektivitet i LTRS.
- 3.3. ESR foreslår, at dette kan ske ved, at der stilles konkrete krav til performance i bygningsmassen, samt i stigende grad kræves yderligere dokumentation og handlingsplaner, som sandsynliggør gennemførelse af de nationale LTRS.
- 3.4. ESR foreslår, at LTRS skal revideres hvert 5. år og at EU-Kommissionens gennemsyn og reaktion på fremlagte LTRS sker hvert 5 år.

4. Long Term Decarbonisation Strategies

- 4.1. ESR konstaterer, at Kommissionen i deres fremlagte Public Consultation stiller spørgsmål om et muligt supplement til EPBD's regulering af bygningers energiforhold.
- 4.2. ESR anbefaler, at der påbegyndes en supplerende kravstillelse i EPBD, som sikrer, at bygninger reducerer deres klimapåvirkning både ved nybyggeri og ved renoveringer.
- 4.3. ESR anbefaler, at dette krav stilles for hele bygningen inkl. de til bygningen brugte byggematerialer (EPD og LCA).
- 4.4. ESR anbefaler, at det sikres, at der fortsat i udregning af opfyldelse af CO₂-krav er ligestilling mellem medregning af vedvarende energi produceret på matriklen og vedvarende energi importeret til matriklen fra det omliggende energisystem.

Anbefaling 4.4. støttes ikke af: TEKNIQ Arbejdsgiverne

- 4.5. ESR anbefaler, at kravet stilles i lighed med aftalte kommende danske krav som et krav om maksimalt kg udledt CO₂-ækv./m²/år.
- 4.6. ESR anbefaler, at der til det formål udvikles mere EU-baserede retvisende data for byggematerialers klimapåvirkning.
- 4.7. ESR anbefaler derfor, at kravene til EPD'er for byggematerialer snarest muligt opdateres, så nyeste standard skal anvendes for beregninger af klimapåvirkning i LCA-værktøj.
- 4.8. ESR anbefaler, at EPD'er der anvendes til beregninger i LCA-værktøj, skal gøres tilgængelige i et fælleseuropæisk digitalt dataformat, eventuelt via fælles databaser, og at der etableres et system, således at EPD'er udarbejdet i ét medlemsland anerkendes i alle øvrige medlemslande. Det foreslås, at det godkendende organ skal være akkrediteret.
- 4.9. ESR anbefaler, at der igangsættes arbejde, så de væsentligste barrierer ift. en hurtig udbredelse fjernes.

5. Krav til LCA for klimapåvirkning

- 5.1. ESR konstaterer, at Kommissionen i deres fremlagte Public Consultation stiller spørgsmål om udvikling af krav i EPBD om LCA-værktøjer til beregning af bygningers klimapåvirkning.
- 5.2. ESR anbefaler, at opfyldelsen af et muligt krav om maksimal klimapåvirkning for bygninger i første omgang baserer sig på nationalt udviklede LCA-værktøjer med behørig skelnen til andre lande, herunder navnlig udviklingen i Europa.

- 5.3. ESR anbefaler, at der herefter løbende stilles minimumskvalitetskrav til disse nationale LCA-værktøjer, som f.eks. at anvende den nyeste standard for EPD'er og at der for udvalgte materialer med udsigt til forøget anvendelse også stilles krav om konsekvensberegninger af den udvidede anvendelse.
- 5.4. ESR foreslår, at kravet om fortsat udvikling af nationale LCA-værktøjer medtages i kravet om indhold af Long Term Renovation Strategies.
- 5.5. På længere sigt anbefales det, at der udvikles et europæisk værktøj, som gør sammenligning af bygninger på tværs af lande muligt.

6. Whole life carbon

- 6.1. ESR konstaterer, at EU-Kommissionens Inception Impact Assessment lægger vægt på at der er behov for at se på bygningens drivhusgasudledninger i alle faser af bygningens liv – fra produktion og transport af materialer, byggeproces, hele brugsfasen inklusive vedligehold og reparationer til evt. nedrivning.
- 6.2. ESR konstaterer, at EU-Kommissionen anerkender, at vi langt fra er i mål med at anvende denne livscyklustankegang.
- 6.3. ESR anbefaler, at Bygningsdirektivet revideres, så det er med til at skubbe på udviklingen på dette område i alle medlemsstaterne, således at *whole life carbon* reduceres samtidig med bygningerne løftes energimæssigt.
- 6.4. ESR anbefaler, at det sker ved, at der før gennemførelse af nybyggeri og større renoveringer skal stilles krav om at gennemføre livscyklusberegninger som minimum for drivhusgasudledninger.
- 6.5. ESR anbefaler, at der i dette beregningskrav skal være fleksibilitet for de enkelte medlemsstater til at implementere reglerne – f.eks. ved at stille differentierede krav om dokumentation og analyser for forskellige bygningstyper og -størrelser.
- 6.6. ESR påpeger, at det hér er vigtigt at holde fast i, at kravene skal være på bygningsniveau – ikke på produktniveau, f.eks. ved at stille krav om anvendelse af særlige materialer. Kravene skal være teknologineutrale.

7. Øgning af energieffektiviteten – herunder udskiftning af kedler

- 7.1. ESR konstaterer, at Kommissionen i deres fremlagte Public Consultation stiller spørgsmål om muligheder for at øge energieffektivitet, herunder hvordan der kan udskiftes kedler til opvarmning fra fossile brændsler til vedvarende energi ved energieffektivitet og intelligent styring.
- 7.2. ESR anbefaler, at det sikres, at et sådant skift af opvarmningskilde sker til anvendelse af el eller fjernvarme produceret på en stigende andel vedvarende energianlæg med udnyttelse af overskudsvarme, omgivelsesvarme, spildvarme m.v. ved anvendelse af individuelle varmepumper eller varmepumper i fjernvarmesystemer.
- 7.3. ESR advarer mod at formulere kravet, så hovedparten af udskiftningerne af brændselskilde sker ved skift til afbrænding af biomasse.

- 7.4. ESR anbefaler således, at der kun sker skift af brændsel til biomasse, når der ikke synes andre økonomisk anvendelige muligheder, og at der stilles krav til at den anvendte biomasse er bæredygtigt produceret – eller der anvendes lokal overskudsbiomasse.

8. Energy Performance certificates

- 8.1. ESR anbefaler, at Energimærket udvikles til at indeholde en langsigtet roadmap til at bringe bygningen på et fornuftigt niveau set i 2050-perspektiv – som foreslået i Building Renovation Passport.
- 8.2. Denne roadmap skal have fokus på forbedret energieffektivitet og muligheder for at reducere anvendelsen af andre ressourcer.
- 8.3. Roadmap'en skal fortsat holde fokus på forbedring af den samlede kvalitet af bygningen.
- 8.4. ESR anbefaler, at der i Energimærket fremadrettet indgår en vurdering af bygningens indeklime og forslag til forbedring af dette.
- 8.5. ESR anbefaler, at roadmap'en følges op med en langsigtet finansieringsplan for den pågældende bygning
- 8.6. ESR konstaterer, at Energimærkeordningen for bygninger på denne måde vil få en meget central rolle i indsatsen for at renovere eksisterende bygninger. For at kunne udfylde denne rolle skal Energimærkningsordningen videreudvikles og løftes kvalitetsmæssigt.
- 8.7. ESR foreslår, at Bygningsdirektivet kan udstikke de overordnede krav til energimærkning, herunder etablering af Digital Logbook, Building Renovation Passport, krav til fysisk energisyn i bygningen mv. – for på denne måde at sikre en vis minimumsharmonisering af krav og metoder.
- 8.8. ESR foreslår, at den nærmere implementering af sådanne minimumskrav for Energimærkningsordningen overlades til de enkelte medlemsstater.
- 8.9. ESR anbefaler, at Energimærket for en bygning skal indeholde råd til, hvordan renoveringer kan ske på en klimamæssigt forsvarlig måde.
- 8.10. ESR anbefaler, at en såkaldt Digital Logbook skal bruges til at dokumentere klimarelaterede aspekter af de materialer der anvendes ved renoveringer, ombygninger og vedligehold.

9. Bygningers indeklime

- 9.1. ESR konstaterer, at en primær funktion for bygninger er at sikre et komfortabelt og sundt indeklime.
- 9.2. ESR konstaterer, at EPBD i den sammenhæng spiller en væsentlig rolle i at fastholde et komfortabelt og sundt indeklime - for alle bygninger, men særligt ved renovering.
- 9.3. ESR anbefaler, at fokus på indeklime styrkes fremadrettet. Energieffektivisering og indeklime skal samtænkes, idet et ensidigt fokus på energieffektivitet uforvarende kan betyde en forringelse af luftkvaliteten, eksempelvis i ældre, eksisterende bygninger.

- 9.4. ESR anbefaler, at revisionen af EPBD derfor stiller krav til indeklimaet for boliger og for bygninger med offentlig adgang (særligt skoler, institutioner, kontorer mv.) baseret på den fælles europæiske standard for indeklimaet¹.
- 9.5. I tillæg hertil bemærker ESR, at Europa-Parlamentets ENVI-komité ved gennemgang af det nuværende luftkvalitetsdirektiv (2008/50/EF)² har anbefalet, at EU-kommissionen bør stille krav til luftkvaliteten indendørs, enten selvstændigt eller eventuelt som en del af lovgivning om bæredygtigt byggeri. Anbefalingen kommer på baggrund af en erkendelse af, at mange forureningskilder i indeklimaet har oprindelse indendørs, og at det derfor ikke er nok at stille krav til kvaliteten af luften udendørs.
- 9.6. ESR mener, at EPBD vil være det rette direktiv at introducere energimæssigt fornuftige krav til luftkvalitet indendørs.

10. Krav til inspektion af tekniske installationer

- 10.1. ESR konstaterer, at regelmæssig inspektion af tekniske installationer spiller en væsentlig rolle i at sikre, at systemerne over tid vedbliver at fungere efter hensigten, og kan afdække, om installationerne fortsat matcher de behov, en eventuel ændret fremtidig brug af bygningen stiller.
- 10.2. Hermed opnås, at systemerne løbende optimeres i forhold til energiforbruget, og at installationernes funktion, f.eks. i forhold til opretholdelse af et komfortabelt og sundt indeklima, fastholdes.
- 10.3. ESR konstaterer, at EPBD allerede i Artikel 14, 15 og 16 stiller krav om inspektion af varme- og kølesystemer med en varme- eller køleeffekt over 70 kW.
- 10.4. ESR anbefaler, at medlemslandene skal evaluere potentialet inden for varme- og kølesystemer og etablere tiltag for at realisere disse potentialer.
- 10.5. ESR anbefaler, at revisionen af EPBD inddrager resultaterne af Artikel 19a studiet til at formulere krav til inspektion af stand-alone ventilationssystemer.
- 10.6. ESR anbefaler, at alle inspektionsordninger udvides til at omfatte indeklimaforhold, og på baggrund heraf at fremkomme med anbefalinger til forbedring af indeklimaet.

11. Fremme af intelligente bygninger

- 11.1. ESR anbefaler, at der generelt stilles flere krav om brug af intelligente installationer, idet intelligente bygninger reducerer energiforbruget og bedre kan spille sammen med energisystemet (smart grids/smart energy).
- 11.2. ESR anser Smart Readiness Indicator (SRI), som et værktøj til at vurdere bygningers intelligens, for at være en god nyskabelse, som omfatter tre vigtige elementer (energiforbrug, fleksibilitet overfor det omgivende energisystem og et godt samspil med brugerne/et godt indeklima).
- 11.3. ESR anbefaler i denne sammenhæng, at SRI gøres obligatorisk, men med mulighed for nationale tilpasninger og fokus samt mulighed for nationale beregningsmetoder, som på sigt skal være omkostningseffektive og simple. Alle tre elementer i SRI skal fremstå særskilt i

¹ CEN standard: EN 16798-1:2019 Energy performance of buildings - Ventilation for buildings - Part 1: Indoor environmental input parameters for design and assessment of energy performance of buildings addressing indoor air quality, thermal environment, lighting and acoustics - Module M1-6

² https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0037_EN.pdf

kommende obligatoriske krav.

Anbefaling 11.3. støttes ikke af: Dansk Industri, EjendomDanmark

- 11.4. ESR påpeger, at udbygning af krav om intelligente bygninger og behovsstyring, inden for ikke blot varme (som i dag fremgår specifikt af Artikel 8 stk. 1), men også elforbrug, belysning, ventilation, vand mv. vil medvirke til at energieffektiviteten øges. En positiv sideeffekt vil være øget komfort og sundere indeklima.

12. Dybe renoveringer

- 12.1. ESR konstaterer, at det er vanskeligt at sætte en fælles grænse for alle lande for, hvad der kan betegnes som "dybe renoveringer".
- 12.2. ESR anbefaler, at der gives national mulighed for at definere begrebet "dyb renovering" afhængig af nationale klimaforhold, national bygningsstandard og differentierede potentiale for forskellige typer af bygninger for renoveringsindsats.
- 12.3. ESR anbefaler, at der i direktivet skelnes mellem energieffektivisering og anvendelse af lokal vedvarende energiproduktion. Det betyder, at der "bag måleren" kun kan medtælles energieffektiviserende tiltag under betegnelsen "energirenovering" eller "dyb renovering".

Anbefaling 12.3. støttes ikke af: Dansk Energi, Dansk Erhverv, Drivkraft Danmark, EjendomDanmark og TEKNIQ Arbejdsgiverne

13. Offentlige bygninger

- 13.1. ESR anbefaler, at andelen af offentlige bygninger, som skal renoveres med 3 % årligt udvides betydeligt til som minimum også at omfatte de kommunale og regionsejede bygninger.
- 13.2. ESR anbefaler, at særligt omfattende renoveringskrav til offentlige bygninger skal ses i forhold til kravniveauet for alle bygninger generelt. Er dette kravniveau tilstrækkeligt højt bør dette afspejles i mindre omfattende særlige krav til offentlige bygninger.

14. Elektromobility

- 14.1. ESR deler ambitionen om, at der skal udrulles infrastruktur til opladning af elbiler i hele landet og i hele EU, samt at infrastrukturen er afgørende for elektrificering af transportsektoren og realiseringen af EU's klimamål. Derfor bør der etableres hurtigladende opladningsfaciliteter for el-drevne køretøjer. ESR er enig i, at krav om prækabling til electromobilitet er fornuftigt, således der banes vej for en omkostningseffektiv omstilling af transportsektoren.
- 14.2. ESR mener, at opstillingen af ladestandere bør ske på markedsvilkår indenfor markedet for opladning, således det ikke er en øget omkostning på bygnings- og virksomhedsejere i særligt tyndtbefolkede områder. Et evt. behov for økonomisk understøttelse af udrulning af ladeinfrastruktur bør ikke dækkes af bygningsejerne eller boligforeningen men kollektivt, hvis ikke markedet er i stand til at sikre den nødvendige infrastruktur. Dette bør reflekteres i kravet om etablering af landestandere på eksisterende P-Pladser.

15. Finansiering

- 15.1. ESR anbefaler, at EPBD stiller krav om, at finansieringsmuligheder for gennemførelse af renoveringer skal være til stede nationalt.

- 15.2. ESR anbefaler, at der gives national frihed til, at der kan indgå mange forskellige former for finansielle muligheder; fra Realkreditlån, billige grønne lån, statstilskud til renoveringer med krav om EE-niveau, ESCO/, EPC-aftaler, leasing, fondspuljer osv.
- 15.3. ESR anbefaler, at det fortsat er op til nationalstaterne at dokumentere over for Kommissionen, at tilstrækkelige finansmuligheder til renoveringer med forbedringer af kvalitet og indeklima og lavere energiforbrug er til stede.
- 15.4. ESR konstaterer, at hvis begrebet "renoveringer" og "dybe renoveringer" udvides til at omfatte både forbedringer af kvalitet og indeklima samt at der skabes et lavere energiforbrug og klimapåvirkning – og en fleksibilitet over for energipriser – vil meget af den ekstra indsats blive omfattet.
- 15.5. ESR vurderer, at det er bedst at styre niveauet af dybe renoveringer gennem langsigtede forudsigelige krav til bygningsbestanden.
- 15.6. ESR konstaterer, at der dog er behov for at sikre finansiering for at undgå stigende boligpriser for den fattigste del af befolkningen, når kvaliteten af boligerne forbedres med et bedre indeklima til følge, men hvor udgiften påhviler ejer af bygningen, mens brugeren af bygningen ikke har nogen direkte besparelser.
- 15.7. ESR konstaterer, at offentlige bygherrer som både opfører nye bygninger og renoverer eksisterende generelt har godt kendskab til området og adgang til gode rådgivere.
- 15.8. ESR anbefaler, at af hensyn til en række lande, hvor midlerne og mulighederne er mindre, vil en fastlæggelse af indsats til understøtning af offentlig forvaltning af bygninger og deres opgradering være fornuftig.

16. Kilder

- CEN standard: EN 16798-1:2019 Energy performance of buildings - Ventilation for buildings - Part 1: Indoor environmental input parameters for design and assessment of energy performance of buildings addressing indoor air quality, thermal environment, lighting and acoustics - Module M1-6
- "Report on the implementation of the Ambient Air Quality Directives: Directive 2004/107/EC and Directive 2008/50/EC", 2021, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2021-0037_EN.pdf

Energisparerådet har ønsket, at rådgivningen til ministeren bliver så konkret som mulig, set i lyset af at mange emner har en højaktuel relevans under en særdeles stram tidsplan. Rådets anbefalinger skal læses som retningsgivende for det videre arbejde, men bør suppleres med en grundigere konkretisering, herunder med inddragelse af interessenter, forud for fremtidig politisk beslutningstagen.